

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/126/73-79>

Kənan Əsgərov
Xəzər Universiteti
magistrant

<https://orcid.org/0009-0009-1492-6465>
kanan.asgerov18@gmail.com

Azərbaycanda KOS-larda maliyyə hesabatlarının standartlaşdırılması: mövcud problemlər və beynəlxalq təcrübə

Xülasə

Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlıq (KOS) subyektləri say baxımından biznesin əsas hissəsini təşkil etsə də, onların maliyyə hesabatlarının keyfiyyəti və müqayisəliliyi hələ də stabil səviyyəyə çatmayıb. Maliyyə hesabatlarının standartlaşdırılması KOS-ların bank və investor maliyyələşməsinə çıxışını, dövlətin vergi inzibətçiliğini, həmçinin bazarda şəffaflıq və etibar mühitini gücləndirən əsas amillərdən hesab olunur. Son illərdə normativ islahatlar fonunda (elektron uçotun institusionallaşdırılması və “e-mühasibat” informasiya sisteminin formalaşdırılması kimi addımlar daxil olmaqla) standartlaşdırma gündəmi daha praktik məzmun alıb. Bununla belə, KOS-lar üçün tətbiq edilən uçot qaydalarının vergi tələblərinə həddən artıq bağlı qalması, peşəkar resurs çatışmazlığı, sənədləşmə mədəniyyətinin qeyri-bərabər inkişafı, IFRS for SMEs ilə milli uçot yanaşmaları arasında metodoloji boşluqlar və təlim-xərc yükü kimi problemlər keçidi ləngidir. Məqalədə Azərbaycan KOS sektorunun iqtisadi çəkisi barədə mövcud rəsmi məlumatlar əsasında (məsələn, KOS-ların əlavə dəyərdə payının 2023-cü ildə 18%-ə yüksəlməsi) standartlaşdırmanın aktuallığı əsaslandırılır və problemlər prioritetləşdirilir. Eyni zamanda, IFRS for SMEs standartının yenilənməsi kontekstində inkişaf etməkdə olan ölkələrin tətbiq təcrübəsi ümumiləşdirilir və Azərbaycan üçün mərhələli tövsiyələr təqdim olunur.

Açar sözlər: KOS, maliyyə hesabatları, standartlaşdırma, MMUS, IFRS for SMEs, şəffaflıq, vergi uçotu, audit, rəqəmsallaşma, institusional islahatlar

Kanan Asgerov
Khazar University
Master's student

<https://orcid.org/0009-0009-1492-6465>
kanan.asgerov18@gmail.com

Standardization of Financial Reporting in SMEs in Azerbaijan: Current Problems and International Experience

Abstract

Small and medium-sized enterprises (SMEs) dominate Azerbaijan's business landscape in terms of the number of entities, yet the quality and comparability of their financial statements remain uneven. Financial reporting standardization is a key instrument for improving transparency, strengthening investor and lender confidence, and enhancing tax administration and financial discipline. Recent regulatory developments, including steps to institutionalize electronic accounting through the “e-mühasibat” information system, have increased the practical relevance of the standardization agenda. However, SME reporting still faces persistent barriers: excessive linkage of accounting to tax rules, shortage of qualified accountants, uneven documentation practices, methodological gaps between national approaches and IFRS for SMEs, and the cost burden of transition and training. The paper justifies the topic's importance using available official indicators of SMEs' role in the economy (e.g., SMEs' share in value added reaching 18% in 2023) and prioritizes

the main constraints affecting implementation. It also reviews international experience of IFRS for SMEs adoption in developing countries, taking into account the updated third edition issued in February 2025 and effective from 1 January 2027. The paper concludes with policy-oriented recommendations for Azerbaijan, emphasizing a phased transition model, standardized reporting templates, capacity building, and structured reconciliations between financial and tax reporting to reduce the dual-reporting burden.

Keywords: *SMEs, financial reporting, standardization, national standards, IFRS for SMEs, transparency, tax alignment, audit, digitalization*

Giriş

Azərbaycanda KOS subyektləri biznes mühitinin kəmiyyət əsasını təşkil edir və bu sektor məşğulluq, regional iqtisadi aktivlik, xidmət və ticarət dövryyəsi kimi sahələrdə xüsusilə görünən rol oynayır. Rəsmi məlumatlarda KOS subyektlərinin ümumi sahibkarlıq strukturu daxilində payının yüksək olduğu vurğulanır; fəaliyyətdə olan KOS-ların böyük hissəsi mikro müəssisələrdir (məsələn, 97,3% mikro; 1,9% kiçik; 0,8% orta). Dövlət statistikasında mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin meyarları işçi sayı və illik gəlir göstəriciləri əsasında müəyyənləşdirilir ki, bu da hesabatlılıq yükünün diferensial qurulması üçün baza rolunu oynaya bilər.

Maliyyə hesabatlarının standartlaşdırılması KOS-lar üçün yalnız “hesabat vermək” məsələsi deyil, həm də maliyyə resurslarına çıxışın şərtidir. Banklar və digər maliyyə institutları kredit qərarlarını verərkən müqayisəli və etibarlı maliyyə göstəricilərinə ehtiyac duyur. İnvestor üçün isə standartlara uyğun hesabat riskin ölçülə bilməsini təmin edir. Digər tərəfdən, dövlət üçün şəffaf hesabatlılıq kölgə dövryyəsinin azalmasına, vergi bazasının genişlənməsinə və nəzarət mexanizmlərinin daha rəasional işləməsinə xidmət edir.

Azərbaycanda maliyyə hesabatlılığının tənzimlənməsində milli uçot çərçivəsi (MMUS və əlaqəli uçot qaydaları) ilə IFRS for SMEs yanaşması arasında metodoloji fərqlər və keçid çətinlikləri mövcuddur. Üstəlik, beynəlxalq standartlara keçid təkcə “standartı seçmək” deyil, kadr hazırlığı, proqram təminatı, daxili nəzarət, audit bazarı və vergi-hesabat münasibətlərinin yenidən qurulması kimi kompleks məsələləri gündəmə gətirir. IFRS for SMEs standartının 2025-ci ildə üçüncü nəşr kimi yenilənməsi və 1 yanvar 2027-ci ildən qüvvəyə minməsi də ölkələr üçün keçid planlamasını daha aktual edir (IFRS, 2026).

Bu məqalənin məqsədi Azərbaycanda KOS-larda maliyyə hesabatlarının standartlaşdırılmasının normativ əsaslarını və praktiki problemlərini təhlil etmək, problemləri prioritetləşdirmək və beynəlxalq təcrübə fonunda tətbiq edilə bilən tövsiyələr irəli sürməkdir. Tədqiqatın obyektı Azərbaycanda KOS-ların maliyyə hesabatlılığı sistemi, predmeti isə standartlaşdırmaya mane olan institusional və metodoloji faktorlar, həmçinin IFRS for SMEs-in tətbiqindən çıxan dərslərdir. Metodoloji yanaşma ədəbiyyat və normativ sənədlərin analizi, müqayisəli təhlil və rəsmi açıq statistik göstəricilərin mətn-diaqram əsaslı şərhü üzərində qurulub. Məqalənin davamında əvvəlcə normativ-hüquqi baza xülasə edilir, sonra problemlər geniş təhlil olunur, daha sonra beynəlxalq təcrübə və nəticə-tövsiyələr təqdim edilir.

Tədqiqat

Azərbaycanda mühasibat uçotu və hesabatlılıq sahəsində əsas institusional xətt beynəlxalq standartlarla uyğunlaşma istiqamətində qurulub. IFRS-in yurisdiksiya profillərində Maliyyə Nazirliyinin uçot standartlarını müəyyənləşdirmək səlahiyyətinə malik olduğu və 2004-cü il Mühasibat Uçotu Qanununda (sonrakı dəyişikliklərlə) IFRS və IFRS for SMEs tərcüməsi və əlçatanlığının təmin olunması kimi öhdəliklərin yer aldığı göstərilir. Bu çərçivə onu deməyə əsas verir ki, normativ baxımdan IFRS for SMEs-in tətbiq imkanı “qapalı” deyil. Məsələ daha çox praktik tətbiq mexanizmlərinin yetkinliyi və bazar iştirakçılarının hazırlığı ilə bağlıdır (United Nations Conference on Trade and Development, 2013).

Son mərhələdə rəqəmsal uçotun təşkili istiqamətində ayrıca institusional addımlar da görünür. 2025-ci ildə qəbul edilmiş prezident fərmanında “e-mühasibat” informasiya sisteminin formalaşdırılması, onun “Hökumət buludu” konsepsiyası ilə uyğun yerləşdirilməsi və normativ

əsasnamənin hazırlanması ilə bağlı tapşırıqların verilməsi elektron uçotun sistem səviyyəsində qurulacağına işarə edir. Bu, KOS-larda standartlaşdırma üçün iki cəhətdən önəmlidir: birincisi, vahid elektron mühit hesabat formalarının unifikasiyasını asanlaşdırır; ikincisi, məlumatın keyfiyyətinə nəzarət (məsələn, məntiqi yoxlamalar, minimal açıqlamalar tələbi) texniki səviyyədə dəstəklənə bilər.

1. KOS-ların tərfi və hesabat yükünün diferensiallaşdırılması isə statistik və inzibati meyarlarla müəyyən olunur. Dövlət statistikasında mikro sahibkarlar üçün işçi sayı 10 nəfərədək və illik gəlir 200 min manatadək, kiçik sahibkarlar üçün 11–50 nəfər və 200 min–3 mln manat, orta sahibkarlar üçün 51–250 nəfər və 3–30 mln manat intervalı göstərilir. Bu meyarların maliyyə hesabat standartlarının “pilləli” tətbiqi üçün əsas kimi istifadəsi beynəlxalq praktikada geniş yayılıb; yəni ən kiçik subyektlər üçün sadələşdirilmiş hesabat, daha böyük KOS-lar üçün IFRS for SMEs kimi yanaşma seçilə bilər (Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi, 2026).

Azərbaycanda KOS-larda maliyyə hesabatlarının standartlaşdırılmasını ləngidən problemləri bir səbəbə bağlamaq düzgün olmaz. Burada institusional, kadr, texnoloji və davranış faktorları birlikdə təsir edir.

Birinci problem hesabatın məqsədinin praktikada daralmasıdır. KOS-ların əhəmiyyətli hissəsi maliyyə hesabatını kreditör və investor üçün idarəetmə aləti kimi deyil, vergi öhdəliyini əsaslandıran sənəd kimi görür. Bu yanaşma açıqlamaların keyfiyyətini aşağı salır, uçot siyasətinin seçimi və ardıcılığını zəiflədir, maliyyə alətləri, ehtiyatlar, qiymətdüşmə və gəlirin tanınması kimi mövzularda “minimalist” yanaşmanı gücləndirir. Nəticədə eyni sahədə fəaliyyət göstərən iki KOS-un hesabatları bir-biri ilə müqayisə edilə bilmir və bank üçün risk qiymətləndirməsi bahalaşır.

İkinci problem metodoloji fərqlərin idarə edilməməsidir. IFRS for SMEs yanaşması prinsip əsaslıdır və bir çox bölmələrdə (məsələn, gəlirin tanınması, əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar, aktivlərin qiymətdüşməsi, maliyyə alətləri üzrə təsnifat) daha aydın tanınma-ölçmə və açıqlama məntiqi tələb edir. Milli uçot ənənəsində isə praktik öyrəşmələr çox vaxt hesab planı və vergi bazası üzərində “qurulmuş” olur. Bu fərqlərin nəticəsi kimi keçid dövründə uçot siyasətlərinin yenilənməsi, ilkin tanınma və sonrakı ölçmə prosedurlarının hazırlanması, daxili nəzarət xəritələrinin qurulması kimi işlər KOS-lar üçün əlavə yükə çevrilir (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2019).

Üçüncü problem kadr və peşəkarlıq resursudur. KOS-lar çox vaxt ya tək mühasiblə işləyir, ya da outsorsinq xidmətinə güvənir. Bu halda IFRS for SMEs kimi standartın tətbiqi üçün tələb olunan davamlı təlim, peşəkar mühakimə və sənədləşdirmə mədəniyyəti zəif qala bilər. Beynəlxalq təşkilatların da göstərdiyi kimi, standartların tətbiqi yalnız hüquqi qəbul ilə bitmir, peşə icması və təlim infrastrukturunu əsas şərtidir.

Dördüncü problem xərc və fayda balansının KOS üçün “görünməməsidir”. Standartlaşdırmanın uzunmüddətli faydası olsa da, qısamüddətdə proqram təminatı, konsultasiya, audit və işçi vaxtı xərci yaradır. KOS-un çoxu üçün isə əsas motivasiya “bu ilin vergi riskini azaltmaqdır”. Bu, standartlaşdırmanı könüllü mexanizmlə genişləndirməyi çətinləşdirir; stimullar və mərhələli tələblər olmadan nəticə zəif ola bilər.

Beşinci problem rəqəmsal uçotun qeyri-bərabər yayılmasıdır. “e-mühasibat” kimi sistem təşəbbüsləri sistem səviyyəsində həll potensialı yaratsa da, KOS-ların hamısında eyni səviyyədə uçot proqramı, elektron arxiv, satış-anbar integrasiyası yoxdur. Texnoloji fərqlər standartlaşdırılmış hesabatın hazırlanma müddətini və səhv riskini artırır.

Altıncı problem audit və etibar mexanizmlərinin məhdud təsiridir. KOS-ların böyük hissəsi audit tələbinin kənarında qalır. Audit bazarı daha çox iri müəssisələrə fokuslandığı üçün KOS-larda hesabat keyfiyyətini “yuxarıdan” yüksəldən mexanizm zəif işləyir. Bu, bankların əlavə sənəd tələb etməsi ilə nəticələnir və yenə də KOS üçün əməliyyat xərcləri artır (IFRS, 2020).

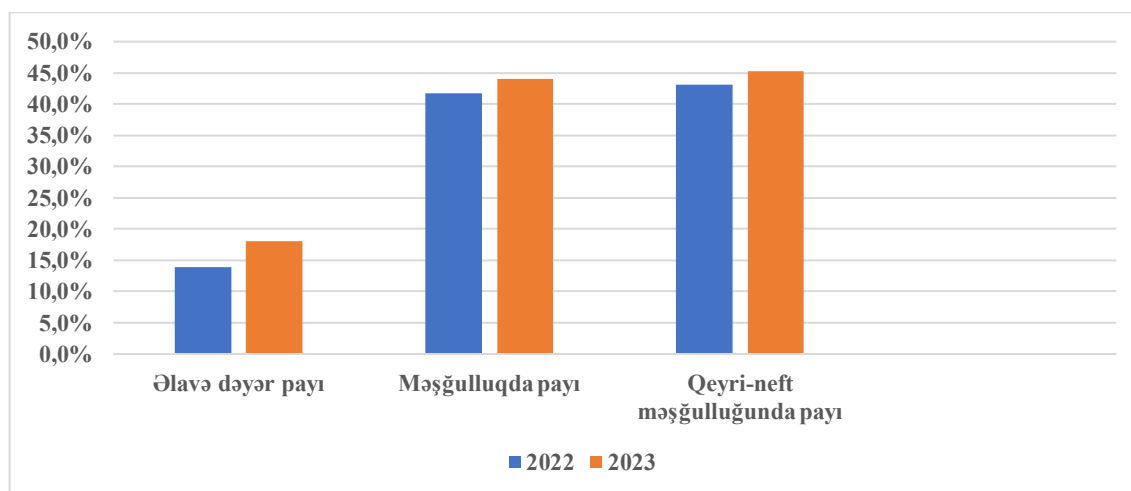
Aşağıdakı cədvəl mövcud problemləri səbəb və nəticə məntiqində ümumiləşdirir.

Cədvəl 1.

KOS-larda standartlaşdırmaya mane olan əsas problemlər.

Problem bloku	Praktik təzahür	Tipik nəticə
Vergi yönümlü uçot	Hesabat “vergi üçün” hazırlanır, açıqlamalar minimum olur	Şəffaflıq və müqayisəlilik azalır
Metodoloji boşluq	Uçot siyasəti yazılmır və ya formal qalır	Bank/İnvestor üçün risk ölçümü çətinləşir
Kadr çatışmazlığı	IFRS for SMEs bilikləri səthi qalır	Səhvlər, düzəlişlər, gecikmə
Xərc yükü	Təlim, proqram, konsultasiya xərci “ağır” görünür	Keçid ertəlenir, formal uyğunlaşma artır
Rəqəmsal qeyri-bərabərlik	Proqramlar inteqrasiya olunmur, elektron arxiv zəifdir	Hesabat hazırlığı uzanır, səhv riski artır
Etibar mexanizmləri	Audit geniş yayılmır, daxili nəzarət zəifdir	Kreditor əlavə təminat tələb edir

Mənbə: IFRS for SMEs standartının tələbləri və tətbiq problemləri üzrə materiallar (IFRS Foundation, 2025), KOS-larda maliyyə hesabatlılığı və institusional çətinliklər barədə beynəlxalq hesabat və analitik sənədlər (World Bank, 2006; World Bank/CFRR, 2019; UNCTAD, 2013; OECD, 2019; IFAC, 2021) və Azərbaycanda rəqəmsal uçot təşəbbüsləri üzrə normativ sənəd (AR Nazirlər Kabineti, 2025) əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir.

Şəkil 1. KOS-ların iqtisadi pay göstəriciləri, 2022-2023.

Mənbə: KOBİA-nın rəsmi açıqlamaları əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.

Mövzunun aktuallığını göstərən ən birbaşa empirik baza KOS sektorunun iqtisadi göstəriciləridir. Rəsmi açıqlamalarda KOS-ların əlavə dəyərdə payının 2022-ci ildə 13,9%-dən 2023-cü ildə 18%-ə yüksəldiyi qeyd olunur. Bu artım iki mesaj verir: birincisi, KOS sektorunda maliyyə məlumatının keyfiyyəti artıq makro səviyyədə əhəmiyyət daşıyır. İkincisi, standartlaşdırma təkə mühasibatlıq məsələsi yox, iqtisadi siyasət alətidir (IFRS Foundation, 2025).

Bu artım fonunda standartlaşdırmanın ən çox “harada ilişdiyini” prioritetləşdirmək vacibdir. Məqalədə problemlərin prioritetləşdirilməsi üçün sadə ikiölçülü yanaşma istifadə olunur: (1) maliyyə bazarına çıxışa və şəffaflığa təsir gücü, (2) qısa müddətdə həll oluna bilmə (icra olunma) imkanları. Qiymətləndirmə 1-dən 5-ə qədər şkalada müəllif tərəfindən ədəbiyyatın məntiqi nəticələri əsasında aparılır. Gələcək tədqiqatlarda bunu geniş sorğu ilə ölçmək mümkündür (International Federation of Accountants, 2021).

Cədvəl 2.

Problemlərin prioritet matrisi (1–5 şkalası, müəllif qiymətləndirməsi).

Problem	Təsir (1–5)	İcraolunma (1–5)	Prioritet izahı
Vergi yönümlü uçot və ikili hesabat yükü	5	3	Ən böyük təsir, uzlaşdırma mexanizmi ilə yumşaldıla bilər
Kadr çatışmazlığı və təlim infrastrukturunu	5	2	Həll vaxt tələb edir, amma strateji əsasdır
Metodoloji boşluq (uçot siyasəti, açıqlamalar)	4	3	Şablonlar və metodik rəhbərlə sürətlənə bilər
Rəqəmsal qeyri-bərabərlik	4	4	“e-mühasibat” və integrasiya təşviqləri ilə daha realdır
Audit və etibar mexanizmlərinin zəifliyi	3	2	Tənzimləmə və bazar motivasiyası tələb edir

Mənbə: Müəllif tərtibatı (IFRS Foundation, 2025; UNCTAD, 2013; World Bank, 2006; World Bank/CFRR, 2019; OECD, 2019; IFAC, 2021; AR NK, 2025 əsasında).

Bu prioritetləşdirmə göstərir ki, ən yüksək təsirli istiqamətlər “vergi–maliyyə hesabatı uzlaşdırması” və “kadr hazırlığı”dır. Bu iki istiqamət həll olunmadan IFRS for SMEs və ya milli standartların formal tətbiqi real keyfiyyət artımı yaratmaya bilər.

IFRS for SMEs dünyanın bir çox yurisdiksiyalarında KOS-lar üçün “orta yol” kimi qəbul olunur: tam IFRS-in kompleks tələblərini sadələşdirir, amma maliyyə hesabatının investor və kreditor üçün dəyərini saxlayır. Standart 2025-ci ilin fevralında üçüncü nəşr kimi yenilənib və yeni nəşrin 1 yanvar 2027-dən qüvvədə olacağı, erkən tətbiqin mümkün olduğu bildirilir. Bu yenilənmə bir tərəfdən standartın aktual qalmasını təmin edir, digər tərəfdən isə ölkələr üçün təlim və metodiki materialların yenilənməsini zəruri edir (IFRS Foundation, 2025).

İnkişaf etməkdə olan ölkələrin təcrübəsində bir neçə tipik dərs görünür. Birincisi, tətbiqin sürəti çox vaxt dil və təlim məsələsinə bağlı olur. UNCTAD materiallarında da göstərilirdi ki, IFRS for SMEs-in praktik tətbiqində dil baryeri, peşəkar mühasib və auditor çatışmazlığı, həmçinin standartın mikro müəssisələr üçün “ağır” qalması kimi problemlər mütəmadi təkrarlanır. İkincisi, vergi uçotu ilə maliyyə uçotu arasında məsafə geniş olduqda KOS-lar ikili hesabat yükü hiss edir və bu yük ya qeyri-formal həllərlə, ya da maliyyə hesabatının keyfiyyətini aşağı salmaqla kompensasiya olunur. IFRS for SMEs sənədinin özündə belə yurisdiksiyalara vergi hesabatını maliyyə nəticələrindən uzlaşdırma şəklində qurmaq tövsiyə olunur; bu, ikili yükü azaltmaq üçün praktik mexanizmdir.

Üçüncüsü, “pilləli hesabatlılıq” (tiered reporting) daha uğurlu yanaşma kimi çıxış edir. Yəni mikro müəssisələr üçün daha sadə forma, orta ölçülü KOS üçün IFRS for SMEs, ictimai maraqlı qurumlar üçün isə tam IFRS tətbiqi. Bu yanaşma həm xərci optimallaşdırır, həm də bazarda məlumat keyfiyyətini mərhələli artırır. OECD ölkələrində KOS-ların iqtisadi çəkisinin böyük olması (məsələn, KOS-ların məşğulluqda təxminən 60%, əlavə dəyərdə 50–60% paya malik olması barədə ümumi göstəricilər) standartlaşdırma gündəminin niyə “makro məsələ” olduğunu izah edir. Azərbaycanda KOS-ların payı daha aşağı olsa belə, artım dinamikası və struktur da dominantlıq (subyekt sayında) bu gündəmi aktual saxlayır (Muslumov, 2020).

Dördüncüsü, elektron hesabat infrastrukturunu tətbiqi sürətləndirən amildir. Mərkəzləşdirilmiş elektron sistemlər hesabat formalarının və minimal açıqlama paketinin standartlaşdırılmasını texniki

cəhətdən sadələşdirir. Azərbaycanda “e-mühasibat” istiqamətində normativ tapşırıqların verilməsi bu baxımdan müsbət siqnaldır və düzgün qurularsa KOS-lar üçün metodik “dayaq” rolunu oynaya bilər.

Azərbaycana uyğunlaşdıranda əsas sual budur: IFRS for SMEs ölkədə “icbari” istiqamətdəmi, yoxsa “seçim + stimullaşdırma” modeli iləmi genişlənməlidir? IFRS-in yurisdiksiya profilləri Azərbaycanda Maliyyə Nazirliyinin standartqoyma rolunu və IFRS/IFRS for SMEs tərcüməsi ilə bağlı yanaşmanı qeyd edir. Bu, normativ imkanın mövcud olduğunu göstərsə də, praktik tətbiq üçün mərhələli keçid daha rəşional görünür (International Federation of Accountants, 2022).

Nəticə

Aparılan təhlil göstərir ki, Azərbaycanda KOS-larda maliyyə hesabatlarının standartlaşdırılması üçün normativ baza ümumi xətt üzrə mövcuddur və rəqəmsal uçotun sistemləşdirilməsi istiqamətində addımlar atılır. Buna baxmayaraq, standartlaşdırmanın real təsirə çevrilməsi üçün əsas maneələr vergi yönümlü uçot davranışı, kadr çatışmazlığı, metodoloji boşluqlar və keçidin xərc yüküdür. Rəşmi göstəricilərdə KOS-ların əlavə dəyərdə payının artması mövzunun iqtisadi siyasət baxımından da aktuallığını yüksəldir və standartlaşdırmanın “formal uyğunluq” səviyyəsində qalmasının riskini artırır.

Bu nəticələrə əsasən Azərbaycan üçün aşağıdakı tövsiyələr məqsəduyğun görünür. Birincisi, vergi hesabatı ilə maliyyə hesabatı arasında uzlaşdırma mexanizmi institusionallaşdırılmalıdır. Yəni KOS-lar üçün vergi bəyannaməsi maliyyə nəticələrindən “reconciliation” məntiqində qurulsun, ikili yük azalacaq və IFRS for SMEs yanaşmasına keçid daha real olacaq. İkincisi, pilləli hesabatlılıq modeli gücləndirilməlidir: mikro subyektlər üçün sadələşdirilmiş paket, orta KOS-lar üçün IFRS for SMEs-ə uyğunlaşdırılmış şablon hesabat və açıqlama siyahısı, daha böyük və ictimai maraqlı qurumlar üçün isə daha sərt tələblər tətbiq oluna bilər. Üçüncüsü, kadr və təlim infrastrukturunu prioritetləşdirilməlidir; peşə təşkilatları və ali məktəblərdə IFRS for SMEs (xüsusilə 2025 nəşri və 2027 qüvvəyə minmə tarixini nəzərə alaraq) üzrə modul proqramlar genişləndirilməlidir. Dördüncüsü, “e-mühasibat” sistemi KOS-lar üçün praktik metodik platformaya çevrilməlidir: standart hesabat formaları, minimal açıqlamalar, avtomatik məntiq yoxlamaları və elektron arxiv tələbləri integrasiya olunarsa keyfiyyət artımı daha ölçülə bilən olacaq.

Ümumilikdə, standartlaşdırma Azərbaycanda KOS-ların maliyyə resurslarına çıxışını və biznes mühitində etibarını artırmaq üçün real imkan yaradır. Ancaq bu imkanın reallaşması üçün hüquqi qəbuldan daha çox tətbiq mexanizmlərinin (uzlaşdırma, təlim, şablonlar, elektron sistem) düzgün qurulması həlledicidir.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. (n.d.). *KOS/KOM statistik göstəriciləri və məlumat bazası*. Müraciət tarixi: 12 yanvar 2026.
2. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi. (n.d.). *KOB-ların iqtisadi artımda rolu üzrə məlumat və analitik materiallar*. Müraciət tarixi: 12 yanvar 2026.
3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti. (2025, 11 sentyabr). “e-mühasibat” informasiya sistemi haqqında Əsasnamə (Qərar №262).
4. IFRS Foundation. (2025). *Educational Module 35: Transition to the IFRS for SMEs Accounting Standard*.
5. IFRS Foundation. (2025, February). *IFRS for SMEs Accounting Standard* (3rd ed.).
6. International Federation of Accountants. (2021). *SMO action plan: Chamber of Auditors of Azerbaijan Republic (CAAR)*.
7. International Federation of Accountants. (2022). *SMO action plan: Association of Professional Financial Managers of Azerbaijan (APFM)*.
8. Muslumov, S. Y. (2020). The Azerbaijani model of setting up accounting system based on the international financial reporting standards. *Audit*, 28(2), 52–58.
9. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *OECD SME and entrepreneurship outlook 2019*. OECD Publishing.

10. United Nations Conference on Trade and Development. (2013). *Accounting and financial reporting by small and medium-sized enterprises: Trends and prospects*. United Nations.
11. World Bank Centre for Financial Reporting Reform. (2019). *Azerbaijan—Concept note: Improvement of accounting and auditing education in Azerbaijan (STAREP)*.
12. World Bank. (2006). *Azerbaijan – Accounting and Auditing ROSC (Report on the Observance of Standards and Codes)*.

Daxil oldu: 09.10.2026

Qəbul edildi: 08.01.2026